

Cumhuriyetimizin 100. Yılında Türkiye’de Selçuklu Tarihi Çalışmaları*

Studies on Seljuk History on the 100th Anniversary of Republic of Turkey

Muharrem Kesik**

*Bu makalede Selçuklu Tarihçisini tanımlamak için ilgili tarihinin doktora tezinin Selçuklular Tarihi alanında olması belirleyici bir kriter olarak kullanılmıştır. Örnek gösterilen eserlerde ise söz konusu kitap ya da çalışmanın doğrudan Selçuklu tarihi ile ilgili ve bilimsel bir yaygın ya da tez olması dikkate alınmıştır.

**Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, İstanbul, Türkiye

ORCID: M.K. 0000-0003-3143-8622

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Muharrem Kesik,
İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, İstanbul, Türkiye

E-posta/E-mail:
muhamrem.kesik@istanbul.edu.tr

Başvuru/Submitted: 29.08.2023

Revizyon Talebi/Revision Requested:
21.09.2023

Son Revizyon/Last Revision Received:
25.09.2023

Kabul/Accepted: 28.09.2023

Atıf/Citation:

Kesik, Muharrem. "Cumhuriyetimizin 100. Yılında Türkiye’de Selçuklu Tarihi Çalışmaları." *Tarih Dergisi - Turkish Journal of History*, 81 (2023): 337-366.
<https://doi.org/10.26650/iutd.20238110>

ÖZ

Selçuklular tarihi, Türk Tarihi içinde çok önemli bir yer tutmaktadır. Bu önemine karşın Selçuklu tarihine yönelim ve bu alanın araştırılması ve tanıtılması dair çalışmalara çok geç başlanılmıştır. Alanla ilgili en önemli problemlerden biri, yeterli sayıda ve aynı zamanda kalifiye Selçuklu tarihi uzmanı yetiştirilememesidir. Son yıllarda Selçuklu tarihine artan alâkayla birlikte bu alanda yayımlanan kitap sayısında ciddi bir artış gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra seminer, sempozyum, sergi, proje, kazı çalışması, belgesel film, sinema filmi ve dizi film vb. faaliyetler de artmıştır. Selçuklu tarihi araştırmaları Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 100. yılında arzu edilen seviyeye ulaşamamış olsa bile son 15-20 yılda çok ciddi bir atılım göstermiştir. Bu çalışmada konu ile ilgili faaliyetlerin ayrıntıları ve listeleri yer alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Selçuklular, Selçuklu Tarihiçisi, Cumhuriyet, Türkiye, Bilimsel Çalışma, 100. yıl

ABSTRACT

Seljuk history occupies a significant place in Turkish history. Despite its importance, research and efforts to promote and study this field started relatively recently. One of the greatest challenges in this field was the historical inability to train a sufficient number of qualified experts on Seljuk history. However, in recent years, the growing interest in Seljuk history has led to a significant increase in the number of books published in the field. In addition, activities such as seminars, symposiums, exhibitions, projects, archaeological excavations, documentaries, feature films, and television series on Seljuk history have also been multiplied. Even though Seljuk history studies could not reach the desired level by the 100th anniversary of the establishment of the Republic of Turkey, it has nevertheless made a very significant breakthrough in the past 15–20 years. In this study, the details and lists of activities related to the subject will be included.

Keywords: Seljuks, Seljuk Historian, Republic, Turkey, Scientific Study, 100th Anniversary

Extended Abstract

The Seljuks established their first state in the Khorasan region in 1040 and subsequently formed various political entities, including the Seljuk Emirate of Kerman (1048), the Great Seljuk Empire of Turkey (1078), the Seljuk Emirate of Syria (1079), and the Seljuk Sultanate of Iraq (1119). In addition, the Seljuk dynasty played a role, directly or indirectly, in the establishment of small and large emirates, states, and *atabegliks* in regions such as Syria, Iraq, Azerbaijan, and Anatolia. From the middle of the tenth century to the late fourteenth century, the Seljuks played a prominent role in Turkish history. They managed to extend their success in the political sphere to various aspects of society, including organization (administrative, military, economic, and social), trade, literature, art, architecture, and social and religious life.

The history of the Seljuks started to become known gradually in academic circles and public awareness through the efforts of various scholars shortly after the establishment of the Republic of Turkey. The initial examples of Seljuk historiography during the Republican era were produced by Prof. Dr. M. Fuad Köprülü and Prof. Dr. M. Halil İnönü. These historians were followed by esteemed scholars including Prof. Dr. Osman Turan, Prof. Dr. M. Altay Köymen, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, and Prof. Dr. Faruk Sümer, who all made significant contributions to the field of Seljuk studies. The aforementioned historians have made remarkable and influential contributions to the field of Seljuk history both in Turkey and worldwide. Their research and authored works have advanced the study of Seljuk history significantly. The generation following these scholars, including Prof. Dr. Ali Sevim and Prof. Dr. Erdoğan Merçil, continued their endeavors in Seljuk history with unwavering dedication. While the former focused predominantly on the publication and translation of historical sources, the latter explored the most original aspects of Seljuk history effectively, thereby setting an example for future generations. In the footsteps of these historians, Prof. Dr. Abdülkerim Özyıldırım has also produced highly valuable works, contributing in filling the numerous gaps in the field.

Seljuk history in Turkey has only witnessed significant interest and engagement from the general public, particularly among young individuals, over the past 20 years. This crucial development has led to the proliferation of works in Seljuk history, translation of sources, creation of documentaries, increase in excavation and project activities, along with that the expansion of exhibitions, museums, scientific meetings, seminars, panels, and conferences. During this period, some of the most productive historians have included scholars such as Prof. Dr. Muharrem Kesik, Prof. Dr. Cihan Piyadeoğlu, and Prof. Dr. Erkan Göksu, who have contributed significantly to the field through their research and writings.

Moreover, a common issue in Seljuk symposiums organized in Turkey is the lack of adherence to scientific standards. Inviting experts and scholars who have dedicated

themselves to the field to participate in these symposiums is essential not only to maintain scientific integrity but also to uphold ethical principles and ensure that those who have contributed to the field are respected. Another significant concern is the nonpublication or delayed publication of symposium proceedings, which has been observed in many cases.

Archaeological excavations in the field of the Seljuks are of great importance for Turkish history, as they not only lead to the discovery of new information and documents but also serve to validate the records found in written sources. In recent times, some successful excavation projects have brought us considerable satisfaction. Examples include the Kayseri Seljuk Palace, Gavele Castle (Konya), İznik, Ani (Kars), the Kubâdâbâd Seljuk Palace, Hasankeyf, Diyarbakır Artukid Castle, Ahlat Castle and Cemetery, and Divriği Castle. These excavations stand as excellent examples of this progress and achievement.

In recent times, it is unfortunate to note that the portrayal of Seljuk history and culture has not been well presented in television series centered on the Seljuks. This has led to a distorted understanding of Seljuk history in the minds of the public. Regrettably, the Seljuk culture has been portrayed erroneously due to the involvement of individuals who lack expertise in these productions. Inaccuracies in the representation of history can too readily stem from inadequate understanding and knowledge.

Another significant concern is the projects that have been developed and transformed into media content regarding Seljuk history. A considerable portion of these projects has been assigned to individuals who are not direct experts in the field. This situation can too easily contribute to projects not meeting their intended objectives and misrepresenting historical facts.

Oğuz Bey’in soyundan gelen ve aslen Türkmen olan Selçuklular, Selçuk b. Dukak Bey’in liderliğinde Seyhun kıyılarından göç etmek suretiyle Cend’e gelmişler, Mâverâünnehr, Hârezm ve Horasan gibi bölgelerde faaliyet gösterdikten sonra 1040 yılında Horasan bölgesinde ilk devletlerini kurmuşlar ve sonrasında ise sırasıyla Kirmân Selçuklu Melikliği (1048), Türkiye Selçuklu Devleti (1078), Suriye Selçuklu Melikliği (1079), Irak Selçuklu Devleti (1119) gibi siyasî yapıları teşkil etmişlerdir. Bu devletlerle de yetinmeyen Selçuklular hânedanı Suriye, Irak, Azerbaycan ve Anadolu gibi bölgelerde irili ufaklı beylikler, devletler ve atabeglikler kurulmasına doğrudan ya da dolaylı olarak öncülük ettiler.

Türk Tarihinin çok önemli bir dönemini oluşturan Selçuklular Tarihi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulduktan bir müddet sonra çeşitli akademisyenlerin çalışmaları ile yavaş yavaş ilim âlemine ve kamuoyuna duyurulmaya başlamıştır. Cumhuriyet devrinde Selçuklu tarihçiliğinin ilk örnekleri Ord. Prof. Dr. M. Fuad Köprülü ve Ord. Prof. Dr. M. Halil Yinanç tarafından verilmiştir¹.

Bu kıymetli tarihçilerimizi Prof. Dr. Osman Turan, Prof. Dr. M. Altay Köymen, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, Prof. Dr. Faruk Sümer gibi çok değerli ilim adamları takip etmişlerdir. İsmi geçen hocalarımız Türkiye’de Selçuklu Tarihi adına ses getiren ve ilgi çeken çok kıymetli çalışmalara imza atmışlardır. Selçuklu Tarihçiliği onların araştırmaları ve yazmış oldukları eserlerle büyük bir gelişme kaydetmiştir². Prof. Dr. Fikret Işıltan doktora tez çalışmasını³ Selçuklular alanında yapmış olduğu halde sonradan Bizans ve Haçlı çalışmalarına yönelmiş, bu alanda yaptığı tercümelere yoğunlaşmıştır.

Selçuklu Tarihi alanındaki çalışmaları bu tarihçilerden sonra ise Prof. Dr. Ali Sevim⁴, çok kıymetli hocam Prof. Dr. Erdoğan Merçil, Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak⁵, Prof. Dr. Coşkun

1 Erdoğan Merçil, “Selçuklular Dönemi ile İlgili Türkiye’deki Kaynak ve Araştırmalar”, *Selçuklular, Makaleler*, İstanbul 2011, s. 42-43.

2 Merçil, a.g.e., s. 42-44.

3 *Die Seltshuken-Geschichte des Akserāyī*, zugl. Dissertation Universität Breslau, Gräfenheinichen, Leipzig 1943.

4 *Suriye Selçukluları Tarihi*, Ankara 1965; *Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi*, Ankara 1983; *Malazgirt Meydan Muharebesi*, Ankara 1971; *Genel Çizgileriyle Selçuklu-Ermeni İlişkileri*, Ankara 1983; *Anadolu’nun Fethi Selçuklular Dönemi, Başlangıçtan 1086 Sonuna Kadar*, Ankara 1988; *Büyük Selçuklu Komutanları: Afşin, Atsız, Artuk ve Aksungur*, Ankara 1990; *Anadolu Fatihisi Kutalmışoğlu Süleymanşah*, Ankara 1990; *Selçuklu Devletleri Tarihi: Siyaset, Teşkilât ve Kültür*, Ankara 1995; *İslâm Kaynaklarına Göre Malazgirt Meydan Savaşı, Metinler ve Çeviriler*, (Faruk Sümer ile), Ankara 1961.

5 *Selçuklular Osmanlılar ve İslam Tespitler, Problemler, Öneriler*, İstanbul 2017; *Babailer İsyanı*, İstanbul 2020; *Ortaçağ Anadolu’sunda İki Büyük Yerleşimci/Kolonizatör Derviş Dede Garkın ve Emirci Sultan*, İstanbul 2021; *Sarı Saltık Popüler İslamın Balkanlar’daki Destani Öncüsü*, İstanbul 2022; *Türk Sufiliğine Bakışlar*, İstanbul 2016.

Alptekin⁶, Prof. Dr. Nejat Kaymaz⁷, Prof. Dr. Tuncer Baykara⁸, Prof. Dr. Mikâil Bayram⁹ gibi akademisyenler devam ettirdiler. Ancak hemen önemle vurgulayalım ki bu grubun içinde en verimli ve en değerli çalışmaları sevgili hocam Prof. Dr. Erdoğan Merçil yapmıştır. Merçil hocamız aynı zamanda Selçuklu Tarihinin en özgün konularına temas etmiştir¹⁰.

Bu gruptan sonra da Prof. Dr. Salim Koca¹¹, Prof. Dr. Ali Öngül¹², Prof. Dr. Feda Şamil Arık¹³ ve akademik hayatımı derinden etkileyen, Selçuklu tarihçisi olmamda doğrudan etkili olan aynı zamanda tezlerimin de danışmanlığını yapmış olan çok kıymetli hocam Prof. Dr.

-
- 6 Hayatı ve eserleri için bk. M. Said Polat, “Coşkun Alptekin Hayatı ve Eserleri”, *MÜTAD*, sayı 12 (2002), s. 9-20; *Selçuklu Paraları*, Ankara 1971; *Selçuklular ve Atabeglikler Tarihi Üzerine Araştırmalar*, İstanbul 2021; “Büyük Selçuklular”, *DGBİT*, VII, 95-213; “Irak Selçukluları”, *DGBİT*, VII, 291-337; “Türkiye Selçukluları”, *DGBİT*, VIII, 209-382.
- 7 *Pervâne Mu’îmüd-dîn Süleyman*, Ankara 1970; *Anadolu Selçuklu Sultanlarından II. Gıyâsü’l-dîn Keyhüsrev ve Devri*, Ankara 2009; *Anadolu Selçuklularının İnhitatinde İdare Mekanizmasının Rolü*, Ankara 2011; A. K. S. Lambton, “Atebetü’l-Ketebe’ye Göre Sancar İmparatorluğunun Yönetimi”, çev. Nejat Kaymaz, *Belleten*, XXXVII/147 (1973), 365-394.
- 8 *Türkiye Selçuklularında Vilayet (Teşkilat ve İskân)*, Ankara 1978; *Türkiye Selçukluları Devrinde Konya*, Ankara 1985; I. *Gıyaseddin Keyhusrev (1164-1211) Gazi-Şehit*, Ankara 1997; *Anadolu’nun Selçuklular Devrindeki Sosyal ve İktisadi Tarihi Üzerine Araştırmalar*, İzmir 1990; *Türkiye Selçuklularının Sosyal ve Ekonomik Tarihi*, İstanbul 2004; *Selçuklular ve Beylikler Çağında Denizli*, İstanbul 2007; “Selçuklular Devrinde İğdişlik ve Kurumu”, *Belleten*, LX/229 (1995), 681-694; “Türkiye Selçuklularında İdari Birim ve Bununla İlgili Meseleler”, *Vakıflar Dergisi*, XIX (1985), 49-60; “Selçuklu Devri Türk Şehrinin Temel Özellikleri”, I. *Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Kongresi, Bildiriler*, I, Konya 2001, 149-155; “Selçuklu Kervansarayları Üzerine Notlar”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, sayı 13 (1998), s. 1-4; “Türkiye Selçuklularında Bazı Vergilere Dair”, *IX. Türk Tarih Kongresi*, II, Ankara 1981, 687-695; “Honaz Şehri ve Selçuklular Dönemindeki Önemi”, *İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi*, VII, İstanbul 1979, 207-210; “Türkiye Selçukluları Döneminde Toplum ve Ekonomi”, *Türkler*, VII, 223-257.
- 9 *Türkiye Selçukluları Üzerine Araştırmalar*, Konya 2003; *Selçuklular Zamanında Konya’da Dinî ve Fikrî Hareketler*, Konya 2007; *Danışmend Oğulları Devleti’nin Bilimsel ve Kültürel Mirası*, Konya 2009.
- 10 Emine Uyumaz, “Prof. Dr. Erdoğan Merçil’in Hayatı ve Eserleri”, *Prof. Dr. Erdoğan Merçil’e Armağan*, İstanbul 2013, s. 9-24.
- 11 *Dandanakan’dan Malazgirt’e*, Giresun 1997; *Sultan I. İzzeddin Keykâvus (1211-1220)*, Ankara 1997; *Türkiye Selçukluları Tarihi Malazgirt’ten Miryokefalon’a (1071-1176)*, Çorum 2003; *Selçuklularda Ordu ve Askerî Kültür*, Ankara 2005.
- 12 Münecimbaşı, *Câmi’ud-Düvel*, çev. Ali Öngül, *Câmi’ud-Düvel Selçuklular Tarihi, I-II*, İstanbul 2017; *Büyük Selçuklular*, İstanbul 2017; *Anadolu Selçukluları*, İstanbul 2017; *Irak Selçukluları*, İstanbul 2018; *Kirman Selçukluları*, İstanbul 2018; *Suriye Selçukluları*, İstanbul 2018; *Selçuklu Kültür ve Medeniyeti*, İstanbul 2018.
- 13 *Türkiye Selçuklularında Sultanın Kazai Yetkileri ve Kullanılışı (1075-1243)*, Ankara Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 1986; *Selçuklular Zamanında Anadolu’da Veba Salgınları*, Ankara 1994; “Türkiye Selçuklu Devleti’nde Müsadere”, *Beşinci Uluslararası Türkoloji Kongresi (23- 28 Eylül 1985)*, İstanbul 1985, I, s. 47-62; “Selçuklular Zamanında Türkiye’de Çıkarılan Kolektif af’lar (1075-1243)”, *Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi, (Alâeddin Keykubat Özel Sayısı)*, III/1 (1988), s. 19-30; “Selçuklular Zamanında Anadolu’da Veba Salgınları”, *AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi*, XV/26 (Ankara 1991), s. 27-57; “Selçuklular Zamanında Anadolu’da Meydana Gelen Depremler” *AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi*, XVI/27 (1992), s. 13-32; “Türkiye Selçuklu Devleti’nde Siyaseten Katl (1075-1243)”, *Belleten*, LXIII/236 (Nisan 1999), s. 43-94. Feda Şamil Arık’ın hayatı ve eserleri için bk. Ayşe Atıcı Arayançan, “Prof. Dr. Feda Şamil Arık’ın Hayatı ve Eserleri”, *Selçuklu Tarihinin Zamansız Kaybı Prof. Dr. Feda Şamil Arık’a Armağan*, ed. Alparslan Demir-Tuba Tombuloğlu-Eralp Erdoğan-Ömer Düzbakar, Ankara 2018, s. 19-24.

Abdülkerim Özyayın¹⁴ ile Prof. Dr. Refik Turan¹⁵ gelir.

Bunları Doç. Dr. Sadi Süleyman Kucur¹⁶, Prof. Dr. Süleyman Özbek¹⁷, Prof. Dr. Mehmet Ersan¹⁸, Prof. Dr. İlhan Erdem¹⁹, H. Hüseyin Adaloğlu²⁰, Prof. Dr. Seyfullah Kara²¹ izler.

- 14 İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil*, çev. Abdülkerim Özyayın, *el-Kâmil'de Selçuklular*, İstanbul 2022; *Sultan Muhammed Tapar Devri Selçuklu Tarihi (498-511/1105-1118)*, Ankara 1990; *Sultan Berkayruk Devri Selçuklu Tarihi (485-498/1092-1104)*, İstanbul 2001; "Sultan Berkayruk Devrinde (1092-1104) Bâtınilerle Yapılan Mücadeleler", *Prof. Dr. Fikret İşıltan'a 80. Doğum Yılı Armağanı*, İstanbul 1995, s. 177-187; "İbnü'l-Esîr'e Göre Selçuklular'ın Tarih Sahnesine Çıkışları", *Prof. Dr. Fikret İşıltan'a 80. Doğum Yılı Armağanı*, İstanbul 1995, s. 187-215; "Büyük Selçuklularda Unvan ve Lakaplar", *Prof. Dr. Işın Demirkent'e Armağan*, İstanbul 2008, s. 421-433; "Büyük Selçuklularda Ulema/Sûfi Devlet İlişkileri", *Prof. Dr. Mehmet İpşirli Armağanı II*, İstanbul 2013, s. 335-345; "Selçuklularda Reislik Müessesesi", *Prof. Dr. Erdoğan Merçil'e Armağan*, İstanbul 2013, s. 112-130; "Selçuklularda Şahnelik Müessesesi ve Şahnelerin Taht Kavgalarındaki Rolü", *Prof. Dr. İsmail Erünsal'a Armağan*, İstanbul 2014, s. 477-505; "Arslan b. Selçuk", *DİA*, III, 402-403; "Berkayruk", *DİA*, V, 514-516; "Dukak b. Tutuş", *DİA*, EK-1, 342-343; "Enüşirvân b. Hâlid", *DİA*, XI, 256-257; "Fâhrülmülk, Ali b. Nizâmülmülk", *DİA*, XII, 99-100; "Kılcarslan II", *DİA*, XXV, 398-402; "Kündürü", *DİA*, XXVI, 554-555; "Mahmûd b. Muhammed Tapar", *DİA*, XXVII, 170-171; "Melikşah", *DİA*, XXIX, 54-57; "Muhammed Tapar", *DİA*, XXX, 576-578; "Müeyyidülmülk", *DİA*, XXXI, 488-489; "Nizâmiye Medresesi", *DİA*, XXXIII, 188-191; "Nizâmülmülk", *DİA*, XXXIII, 194-196; "Rebîbüddevl", *DİA*, XXXIV, 501; "Selçuk Bey", *DİA*, XXXVI, 364-365; "Selçuklular", *DİA*, XXXVI, 386; "Sencer", *DİA*, XXXVI, 507-511; "Tâcülmülk", *DİA*, XXXIX, 359-360; "Tutuş", *DİA*, XLI, 446-449. Hocamızın hayatı ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bk. *Ortaçağ Tarihçiliğinde Bir Duayen Prof. Dr. Abdülkerim Özyayın'a Armağan*, ed. Ebru Altan-Muharrem Kesik-Murat Öztürk, İstanbul 2020, s. 15-28.
- 15 *Türkiye Selçuklularında Hükümet (Vezir ve Divân)*, Ankara 2020.
- 16 *Sivas, Tokat ve Amasya'da Selçuklu ve Beylikler Devri Vakıfları: Vakfiyelere Göre, Marmara Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi*, İstanbul 1993; "İlk Selçuklu Sikkesi Arslan Yabgu'nun 415 (1025) Yılında Kermine'de Bastırıldığı Dirhem", *II. Uluslararası Nümismatik Sempozyumu*, İstanbul 2008, I, 10; "Nizâmülmülk'ün Siyasetnâme'sine Selçuklu Devlet Teşkilâtı Açısından Bir Bakış: Emîr-i Hares ile Emîr-i Dâd Örneği", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, sayı 12 (2002), s. 41-72; "Vekil-i hässlık ve Selçuklu Saraylarında Üstâdü'd-dârılık", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, sayı 14 (2006), s. 1-10; "Selçuklu Sikkelerinde Ok ve Yay Figürü", *XVI. Türk Tarih Kongresi*, I, Ankara 2010, s. 100; "A Study on the Coins of Tughril Beg the Sultan of the Great Seljuqs", *XIII Congreso Internacional de Numismática*, Madrid 2003, II, s. 1599-1608.
- 17 *Selçuklu-Eyyubi İlişkileri*, Ankara 2019; "Türkiye Selçukluları-Memluk Münasebetleri 1250-1277)", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, I/2 (Mayıs 1999), s. 43-61; "Türkiye Selçuklularında Kültürel Hayat (Mevlana'nın Fihi Mafih ve Mesnevi'sine Göre)", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, III/1 (Haziran 2001), s. 41-58; "Siyasetnâme Özellikleri Açısından Rahatu's-Sudur'un Değerlendirmesi", *Kâzım Yaşar Koprıman Armağanı*, yay. haz. E. Semih Yalçın, Ankara 2003, s. 499-515.
- 18 *Selçuklu Zamanında Anadolu'da Ermeniler*, Ankara 2000; *Türkiye Selçuklu Devleti'nin Dağılışı*, Ankara 2010.
- 19 *Türkiye Selçukluları-İlhanlı İlişkileri (1258-1308)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 1995.
- 20 *Büyük Selçuklu Devleti ile Abbasi Halifeliği Münasebetleri*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 1996; Zencânî, *Kitâbu'l letâifi'l' Alâiyye fi'l-fedâili's-seniyye*, haz. H. Hüseyin Adaloğlu, *Kitâbu'l letâifi'l' Alâiyye fi'l-fedâili's-seniyye Alâeddin Keykûbad'a Sunulan Siyasetnâme*, İstanbul 2019.
- 21 *Selçukluların Dini Serüveni Türkiye'nin Dini Yapısının Tarihsel Arka Planı*, İstanbul 2006; *Büyük Selçuklular ve Mezhep Kavgaaları*, İstanbul 2007; *Anadolu Selçuklularında Din ve Medeniyet*, Karabük 2018; "Türkiye Selçuklularının Entelektüel Sultanı: II. Rükneddin Süleymanşah", *Prof. Dr. Ali Aktan Armağanı*, ed. Özen Tok-Muhittin Kapanşahin, Kimlik Yayınları, Kayseri 2019, s. 557-564.

Sonraki grupta ise Dr. Emine Uyumaz²², Prof. Dr. M. Said Polat²³, Prof. Dr. Muharrem Kesik²⁴, Prof. Dr. Ahmet Ocak²⁵, Prof. Dr. M. Ali Hacıgökmen²⁶, Prof. Dr. Ergin Ayan²⁷, Prof. Dr. Erkan Göksu²⁸, Prof. Dr. Cihan Piyadeoğlu²⁹, Prof. Dr. Abdullah Kaya³⁰, Prof. Dr. Yusuf

- 22 *I. Alâeddin Keykubad Devri Türkiye Selçuklu Devleti Siyasî Tarihi (1220-1237)*, Ankara 2003; *Türkiye Selçuklu Devleti'ne Gelen ve Giden Elçiler*, İstanbul 2011.
- 23 *Moğol İstilasına Kadar Türkiye Selçukluları'nda İçtimai ve İktisadi Hayat*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 1997; *Selçuklu Göçlerinin Dünyası Karacuk'tan Aziz George Kolu'na*, İstanbul 2004; "Selçuklu Türkiyesi'nde Ticaret", *Türkler*, VII, Ankara 2002, s. 375-385.
- 24 *Türkiye Selçuklu Devleti Tarihi Sultan I. Mesud Dönemi*, Ankara 2003; *At Üstünde Selçuklular*, İstanbul 2011; *1071 Malazgirt Zaferine Giden Yol*, İstanbul 2013; *Türkiye Selçukluları Makaleler*, İstanbul 2015; *Selçukluların Haçlılarla İmtihanı*, İstanbul 2018; *Selçuklu Müesseseleri ve Medeniyeti*, İstanbul 2021; *Selçukluların Muhteşem Sultanı Melikşah*, İstanbul 2021; *Tematik Selçuklu Tarihi*, İstanbul 2020; *Malazgirt'in Kahraman Kumandanı Sultan Alp Arslan*, İstanbul 2021; Cenâbi, *el-Aylemü 'z-Zâhir fi Ahvâli'l-Evâi' l ve'l-Evâhir*, çev. Muharrem Kesik, *Cenâbi'ye Göre Türkiye Selçukluları*, İstanbul 2023; *Çivril'de Kazanılan Büyük Zafer Myriokephalon 1176 Türkiye Selçuklu-Bizans İlişkileri 1071-1180*, İstanbul 2023; "Türkiye Selçukluları ile Dânişmendliler Arasındaki İlişkiler", *Türkler*, Ankara 2002, VI, 537-546; "Melikşah (Şahinşah) ve Sultan I. Mesud Dönemleri", *Türkler*, Ankara 2002, VI, 547-565; "Selçuklular Zamanında Anadolu", *Coğrafya*, İstanbul 2004, s. 144-151; "Malazgirt Zaferi Sonrasında Anadolu'nun Fethi ve İlk Beyliklerin Kurucuları", *Alp Arslan ve Malazgirt*, ed. Erdoğan Merçil, İstanbul 2014, s. 153-194; "Kösedağ Hezimetinin Başlıca Etkenlerinden Biri: Sa'deddin Köpek Olayı", *1243 Türk'ün Anadolu Tarihinde Bir Dönüm Noktası Kösedag Savaşı ve Anadolu'nun Moğollar Tarafından İşgali*, Sivas 2018, s. 315-324; "Dönemin Tarihine Bakış: Sultan I. Alaeddin Keykubad Dönemi ve Sonrasında Yaşanan Gelişmeler", *Emir Celâleddin Karatay ve Karatay Medresesi*, Konya 2019, s. 21-55; "Türkiye Selçukluları Döneminde Konya ve Çevresinde Göç Hareketleri", *Konya Kitabı XVII Geçmişten Günümüze Göçler*, Konya 2019, s. 139-150; "Selçukluların Hâkimiyet Sahasında Bulunan Madenler", *Ortaçağ Tarihçiliğinde Bir Duayen Prof. Dr. Abdülkerim Özyayın'a Armağan*, ed. Ebru Altan-Muharrem Kesik-Murat Öztürk, İstanbul 2020, s. 369-386; "Selçuklularda Yönetim ve Meclis Kurumu (Dîvân-ı Â'la)", *Türk Tarihinde Meclis TBMM'nin Açılışının 100. Yılı Anısına*, ed. Abdülkadir Donuk-Ahmet Yaşar, İstanbul 2021, s. 67-98.
- 25 *Selçukluların Dinî Siyaseti (1040-1092)*, İstanbul 2002; *Selçuklu Devri Üniversiteleri Nizâmiye Medreseleri*, İstanbul 2017.
- 26 *Ahiler Şehri Ankara XIII-XIV-XV. Yüzyıllarda Ankara'da Ahilik ve Ahiler*, Konya 2011; *Türkiye Selçuklularında Avcılık*, Konya 2012; *Selçuklu Hanımları Kira Hatun ve Raziye Devlet Hatun*, Konya 2017; *Türkiye Selçuklu Devlet Adamları*, Konya 2018; *Türkiye Selçuklu Başkentleri İznik ve Konya*, Konya 2019.
- 27 Willermus Tyrensis, *Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği Başlangıç'tan Kudüs'ün Zaptına Kadar*, çev. Ergin Ayan, İstanbul 2016; *Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nda Oğuz İsyanı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2007; Willermus Tyrensis, *Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği II Kudüs'ün Zaptından Urfa'nın Fethine Kadar (1099-1143)*, çev. Ergin Ayan, İstanbul 2018; Willermus Tyrensis, *Haçlılar Karşısında Türkler Willermus Tyrensis'in Haçlı Kroniği III (1143-1184)*, çev. Ergin Ayan, İstanbul 2019; *Sultan Tuğrul Bey Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun Kurucusu*, İstanbul 2021; "Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nda Vakıf Müessesesi", *Prof. Dr. Erdoğan Merçil'e Armağan*, İstanbul 2013, s. 131-146.
- 28 Minhâc-i Sirâc el-Cüzcânî, *Tabakât-ı Nâsirî*, trc. Erkan Göksu, *Tabakât-ı Nâsirî Gazneliler, Selçuklular, Atabeglikler ve Hârezmşâhlar*, Ankara 2015; Hamdullâh Müstevfi-i Kazvîni, *Târih-i Güzide*, (trc. Erkan Göksu), *Târih-i Güzide (Zikr-i Pâdişâhân-i Selçukiyân)*, İstanbul 2015; Reşîdü'd-dîn Fazlullâh, *Câmi'ü'l-Tevârih*, trc. Erkan Göksu-H. Hüseyin Güneş, *Selçuklular Câmi'ü'l-Tevârih (Zikr-i Târih-i Âl-i Selçuk)*, İstanbul 2020; *Türkiye Selçuklularında Ordu*, Ankara 2010; *Türk Kültüründe Silah*, Ankara 2019.
- 29 *Güneş Ülkesi Horasan Büyük Selçuklular Dönemi*, İstanbul 2012; *Sultan Alp Arslan Fethin Babası*, İstanbul 2021; *Selçuklular'ın Kuruluş Hikayesi Çağrı Bey*, İstanbul 2019.
- 30 *Mengücekoğulları Beyliği Tarihi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya 2006.

Ayönü³¹, Doç. Dr. Sefer Solmaz³², Doç. Dr. İbrahim Balık³³, Doç. Dr. Hüseyin Kayhan³⁴ ve Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Akşit³⁵ gibi tarihçiler yer almaktadır.

Bu grubu da aşağıdaki akademisyenler takip etmektedir: Prof. Dr. Tülay Metin³⁶, Prof. Dr. Mehmet Suat Bal³⁷, Doç. Dr. Selim Kaya³⁸, Doç. Dr. Yaşar Bedirhan³⁹, Doç. Dr. Sara Nur Yıldız⁴⁰, Doç. Dr. Zehra Odabaşı⁴¹, Doç. Dr. Pınar Kaya Tan⁴², Dr. Öğr. Üyesi Rıfat İlhan Çelik⁴³, Dr. Öğr. Üyesi Kemal Taşçı⁴⁴.

Son grubumuz ise Doç. Dr. Sezgin Güçlüay⁴⁵, Doç. Dr. Seyfettin Kaya⁴⁶, Dr. Öğr.

-
- 31 *Selçuklular ve Bizans*, Ankara 2021.
- 32 *Danışmendiler Devleti ve Kültürel Mirasları*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya 2001.
- 33 *Anadolu Selçuklularında Eğitim (Vakfiyeler Çerçevesinde)*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta 2001.
- 34 *Irak Selçukluları*, Konya 2001.
- 35 *Türkiye Selçukluları Devrinde Kayseri Şehri*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kayseri 1996; *Selçuklular Devrinde Niğde Şehri*, Konya 2012.
- 36 *Selçuklular Döneminde Malatya*, Malatya 2013; *Selçuklu Çağında Yaşamak Ortaçağda Türk Şehri*, İstanbul 2020.
- 37 *II. İzzeddin Keykavus Dönemi (1246-1262)*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2004; “Türkiye Selçuklu Devletine Hükümdarlık Yapan Vezir; Şemseddin İsfahâni”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 19 (Bahar 2006), s. 265-294; “Anadolu’dan Balkanlara Yapılan İlk Müslüman Türk Göçü ve İskânı (H.662/M.1263-64)”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, sayı 175 (2008), s. 137-170; “Türkiye Selçukluları Zamanında Kervansarayların Kale ve Savunma Yapısı Olarak Kullanılması”, *Turkish Studies*, XV/3 (Eylül 2020), s. 831-849.
- 38 *I. Gıyâseddin Keyhüsrev ve II. Süleymanşah Dönemi Selçuklu Tarihi (1192-1211)*, Ankara 2006.
- 39 *Selçuklu Çağında Türkiye’de İç ve Dış Ticaret*, Konya 2023; *Türkiye Selçuklu Devleti Tarihi*, Konya 2022; *Selçuklular ve Kafkasya*, Konya 2019.
- 40 A. C. S. Peacock-Sara Nur Yıldız, *The Seljuks of Anatolia: Court and Society In The Medieval Middle East*, New York 2005; *Mongol Rule in Seljuk Anatolia: The Politics of Conquest and History-writing 1243-1282*, Brill 2011; A. C. S. Peacock-Sara Nur Yıldız, *Anadolu Selçukluları Ortaçağ Ortadoğusu’nda Saray ve Toplum*, çev. A. Sait Aykut, İstanbul 2017; *Mongol Rule in Seljuk Anatolia: The Politics of Conquest and History-writing, 1243-1282*, Brill 2009.
- 41 *Selçuklu Emiri Celaleddin Karatay ve Vakıf Eserleri*, Konya 2019; *Selçuklunun Son Veziri Sahib Ata Fahreddin Ali ve Vakıfları*, İstanbul 2019.
- 42 *Arslanşah ve II. Tuğrul Dönemi Irak Selçukluları Tarihi (1161-1194)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2017.
- 43 *Türkiye Selçukluları Zamanında Anadolu’da Ahilik Müessesesi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2014.
- 44 *Selçuklular Zamanında Van Gölü Havzası (1018-1243)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum 2013.
- 45 *Selçuklular Döneminde Ortadoğu’da Ticaret (XI-XIII. Yüzyıllar)*, Ankara 2019.
- 46 *Orta Çağ İslam Dünyasında Astronomi, Astroloji ve Gözlemleri*, İstanbul 2021; *Ortaçağ İslâm Dünyasında Rasathaneler*, İstanbul 2020; “Batlamyus’un Astronomi Anlayışına İslam Dünyasından ve Selçuklulardan Eleştiriler ve Düzeltmeler”, *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Özel Sayı, Bingöl 2019, s. 19-42; “İsfahan (Melikşah) Gözlemevi Bilim İnsanı: Ebü’l Abbâs el-Levkerî”, *Tarih Okulu Dergisi*, sayı 45 (2020), s. 902-917; “İsfahan (Melikşah) Gözlemevi’nin mekanik bilimcisi: Ebü Hâtim Muzaffer B. İsmâil el İsfizârî”, *Turkish Studies - Historical Analysis*, XV/1 (2020), s. 150-160; “Ortaçağ’da Moğollarda Astronomi ve Moğol Astronomisinin Türkiye Selçuklu Astronomisine Etkisi”, *The Journal of Academic Social Science Studies (JASS)*, sayı 67 (2018), s. 389-397.

Üyesi Rauf Kahraman Ürkmez⁴⁷, Dr. Öğr. Üyesi Hasan Yenidoğan⁴⁸, Dr. Öğr. Üyesi Nazlı Altınsoy⁴⁹, Dr. Öğr. Üyesi Yavuz Delibalta⁵⁰, Dr. Öğr. Üyesi Efe Yeşildurak⁵¹, Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Duman⁵², Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Bayındır⁵³ ve Dr. Öğr. Üyesi Nilay Ağırnaslı⁵⁴ gibi öğretim üyelerinden oluşmaktadır.

Prof. Dr. M. Fuad Köprülü, Selçuklu Tarihi'nin çeşitli konularına dair çok önemli kitap ve makaleler kaleme aldı⁵⁵. Onun özellikle "Anadolu Selçuklular Tarihi'nin Yerli Kaynakları" adlı⁵⁶ uzun soluklu makalesi kıymetlidir.

Ord. Prof. Mükrimin Halil Yinanç hocanın ise *Türkiye Tarihi Selçuklular Devri I: Anadolu'nun Fethi* adlı⁵⁷ çalışması mühimdir.

Köprülü'nün talebelerinden Prof. Dr. Osman Turan'ın *Selçuklular Zamanında Türkiye*⁵⁸, *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*⁵⁹, *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar*⁶⁰, "Selçuklular Zamanında Sivas Şehri"⁶¹ gibi çalışmaları Selçuklular Tarihine ışık tutan çok kıymetli çalışmalar olmuştur. Turan'ın yine çok sayıda özgün makalesi de bulunmaktadır⁶².

Köprülü'nün bir diğer talebesi M. Altay Köymen'in⁶³ ise özellikle Büyük Selçuklular Tarihi'ne yönelik araştırmaları kıymetlidir. *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi Kuruluş*

47 *Selçuklular Zamanında Anadolu'da Tasavvufî Zümreler*, Konya 2019.

48 *Büyük Selçuklu Ordusunda Sefer Organizasyonu*, Ankara 2022.

49 *Türkiye Selçukluları Döneminde Gayrimüslimler*, Ankara 2021.

50 *Selçuklularda İstihbarat*, İstanbul 2018.

51 *Büyük Selçuklular devrinde Horasan'da İlmî Hayat*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2022.

52 *Büyük Selçuklu Ordusunda Kullanılan Savaş Aletleri*, İstanbul 2020.

53 *Selçuklularda Saltanat Mücadeleleri*, İstanbul 2020.

54 *Büyük Selçuklu Devleti'nin Mısır ve Anadolu Politikaları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2013.

55 M. F. Köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul 2016, s. 239-280; *Anadolu'da İslamiyet*, İstanbul 2017, s. 28-82; *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Ankara 1976; *Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*, Ankara 1991, s. 16-64 (Burada Selçuklu Anadolu'sunun siyasî, sosyal ve dinî durumu hakkında bilgi verilmiştir); *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri*, ilk baskı İstanbul 1981, İstanbul 2023; "Türk ve Moğol Süلالelerinde Hanedan Azasının İdamında Kan Dökme Memnuiyeti", *THTD*, I, Ankara 1944, s. 1-9; "Selçukiler Zamanında Anadolu'da Türk Medeniyeti", aktaran Tülay Metin, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XXVI/1 (Haziran 2011), s. 201-233 (makale ilk olarak *Millî Tettebular Mecmuası*, II/5 (1331), 193-232'de yayınlanmıştır).

56 "Anadolu Selçuklular Tarihi'nin Yerli Kaynakları", *Bellekten*, VII/27 (1943), s. 379-521.

57 *Türkiye Tarihi Selçuklular Devri I: Anadolu'nun Fethi*, İstanbul 1944.

58 *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul 1993.

59 *Selçuklular Tarihi ve Türk İslâm Medeniyeti*, İstanbul 1993.

60 *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar Metin, Tercüme ve Araştırmalar*, Ankara 2014.

61 "Selçuklular Zamanında Sivas Şehri", *AÜDTCFD*, IX/4 (1951), s. 147-157.

62 Selçuklu tarihi ile ilgili makaleleri için bk. *Selçuklu Tarihi Araştırmaları*, Ankara 2014.

63 M. Altay Köymen'in hayatı ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Mustafa Uçan, "Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen'in Hayatı ve Eserleri", *Büyük Selçuklu Devletinden Türkiye Selçuklu Devletine Mehmet Altay Köymen Armağanı*, Konya 2011, s. 1-40.

*Devri*⁶⁴, *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi (İkinci İmparatorluk Devri)*⁶⁵, *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi Alp Arslan ve Zamanı* adlı⁶⁶ eserleri alanımız için çok önemli çalışmalardır.

Prof. Dr. Faruk Sümer, *Yabanlu Pazarı*⁶⁷, *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*⁶⁸, *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs Adları*⁶⁹ gibi eserleri ve “Anadolu’da Moğollar”⁷⁰ adlı makalesi ile dikkat çekmiştir.

Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, *Sultan Melikşah Devrinde Büyük Selçuklu İmparatorluğu* adlı⁷¹ eseriyle Büyük Selçuklu Tarihi alanına katkı sağlarken birbirinden kıymetli çok sayıda özgün makaleye de imza atmıştır⁷².

Prof. Dr. Ali Sevim⁷³, *Suriye ve Filistin Selçukluları Tarihi* adlı⁷⁴ eseri, çok sayıda makale, madde ve tebliğ metni dışında özellikle Selçuklu Tarihinin kaynaklarından İbnü’l-Adîm’in⁷⁵, Sıbt İbnü’l-Cevzî’nin⁷⁶, İbnü’l-Cevzî’nin⁷⁷ ve İbnü’l-Kalânîsi’nin⁷⁸ tercümelerini de yaparak katkı sağlamıştır⁷⁹.

Kıymetli hocam Prof. Dr. Erdoğan Merçil⁸⁰, Selçuklu Tarihi alanında en çok eser veren ilim adamı olarak dikkatleri üzerine çekmiştir. *Kirmân Selçukluları, Fars Atabegleri Salgurlular, Selçuklularda Hükümdarlık Alâmetleri, Türkiye Selçuklularında Meslekler, Selçuklularda Saraylar ve Saray Teşkilatı, Selçuklular Zamanında Dîvân Teşkilâtı (Merkez ve Eyalet Dîvânları), Selçuklularda Vergiler* gibi çok sayıda önemli esere imza atmıştır.

64 *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi Kuruluş Devri*, Ankara 2021, I.

65 *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi İkinci İmparatorluk Devri*, Ankara 1991, V.

66 *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi Alp Arslan ve Zamanı*, Ankara 1992, III.

67 *Yabanlu Pazarı*, İstanbul 1985.

68 *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*, Ankara 1967.

69 *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs Adları*, I-II, İstanbul 1999.

70 “Anadolu’da Moğollar”, *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, sayı 1 (1970), s. 1-147; *Anadolu’da Moğollar*, Ankara 2023.

71 *Sultan Melikşah Devrinde Büyük Selçuklu İmparatorluğu*, İstanbul 2023.

72 İbrahim Kafesoğlu’nun makaleleri için bk. *Selçuklular ve Selçuklu Tarihi Üzerine Araştırmalar*, İstanbul 2021.

73 Hayatı ve eserleri hakkında ayrıca bk. *Prof. Dr. Ali Sevim Anısına*, ed. Mustafa Uyar-Halil İbrahim Gökbörü, Ankara 2022.

74 *Suriye ve Filistin Selçukluları*, Ankara 1983.

75 *Zübdetü’l-Haleb min Târihi Haleb*, trc. Ali Sevim, *Zübdetü’l-Haleb min Târihi Haleb’de Selçuklular (H. 447-521 = 1055-1127)*, Ankara 2014; *Bugyetü’l-Taleb fi Tarihi Haleb*, çev. Ali Sevim, *Biyografilerle Selçuklular Tarihi İbnü’l-Adîm Buğyetü’l-Taleb fi Tarihi Haleb (Seçmeler)*, Ankara 1982.

76 *Mir’atü’z-Zamân fi Târihi’l-Âyân*, trc. Ali Sevim, *Mir’atü’z-Zamân fi Târihi’l-Âyân’da Selçuklular*, Ankara 2011.

77 “İbnü’l-Cevzî’nin “El-Muntazam” Adlı Eserindeki Selçuklularla İlgili Bilgiler (H. 430-485/1038-1092)”, *Belgeler*, XXVI/30 (2005), s. 1-84.

78 “İbnü’l-Kalânîsi’nin Zeylî Tarih-i Dimaşk Adlı Eserinde Selçuklularla İlgili Bilgiler I (H. 436-500=1044/45-1106/07)”, *Belgeler*, XXIX/33 (2008), s. 1-42.

79 Ali Sevim’in bütün makaleleri için bk. Ali Sevim, *Makaleler*, Ankara 2005, I-II-III.

80 Prof. Dr. Erdoğan Merçil’in hayatı ve eserleri hakkında bk. Uyumaz, a.g.m., s. 9-24.

Öte yandan hocamız, Ahmed b. Mahmud'un *Selçuknâme'sini*⁸¹ kaynak literatürüne kazandırmıştır. Merçil hocamız aynı zamanda hâlen tarih yazım hayatını sürdürmekte ve yeni eserler üretmeye devam etmektedir.

Türkiye'de son 10-15 yıl içerisinde Selçuklu Tarihine olan ilgi ve alaka arttı. Bu gelişmeden dolayı da biz Selçuklu tarihçileri büyük bir memnuniyet duymaktayız. Ancak bu büyük ilgi, üzerimizdeki iş yükünün artmasına sebebiyet verdi. Selçuklu Tarihine ilgi duyan meraklılar çoğaldıkça okuma ihtiyacı da arttı. Selçuklu Tarihi alanında yeterli sayıda uzmanın bulunmaması, az sayıdaki uzman tarihçiyi ihtiyaca cevap veremez hale getirdi. Özel ve resmî yayın kurumlarının kitap taleplerini karşılamakta Selçuklu tarihçileri olarak bizler çok zorlandık. Bu yayınları yetiştirebilmek için büyük bir özveriyle çalıştık. Sonrasında Selçuklu Tarihine yönelik çok sayıda kitap ortaya çıkmış oldu.

Bu süreçte hem tarihî diziler hem belgesel yayınları hem de canlı ya da banttan yayınlanan Selçuklu Tarihinin çeşitli konu başlıklarına yönelik TV programları artış gösterdi.

Burada özellikle Selçuklu Tarihine yönelik hazırlanan dizilerde Selçukoğullarının ve Selçuklu Devleti ile kültürünün pek de iyi tanıtılmadığını halkımızın zihninde yanlış bir Selçuklu algısı oluşturulduğunu da esefle belirtmek gerekir. Bunun da başlıca nedeni ehil olmayan kimselerin bu işlerde ön ayak olmasıdır. Belgesellerde pek çok acemilik sergilenirken bu programlar yine konunun uzmanı olmayan tarihçi, talebe ya da öğretmenlere çekirildiğinden ortaya kalitesi tartışılır ürünler çıkmıştır.

Bir diğer önemli husus da Selçuklu Tarihine yönelik hazırlanan ve yayıma dönüştürülen projelerdir. Bu projelerin önemli bir bölümünün yine konunun doğrudan uzmanı olmayan kişilere tevdi edildiği gözlemlenmiştir. Burada bilimsel kriterler proje yürütücünün uzmanlığı ve hakkaniyet dikkate alınmak yerine daha çok karşılıklı çıkar ilişkileri, eş-dost tanıdık ilişkileri ve yayınevi sahibinin kendi yazarını parlatma çabaları gibi sebepler projelerin layığı veçhile hazırlanmasına engel teşkil etmiştir. Her şeye rağmen haksızca ya da intihal yoluyla kazanılan bazı projelerde konunun asıl uzmanları yerine uzman olmayan akademisyenlerin sadece tanıdık, eş-dost ilişkilerine dayanılarak ya da aynı siyasî düşünce ve dünya görüşü esas alınarak bilimselliğin ilkeleri zedelenmek suretiyle yapılan çalışmalar hedefin on ikiden vurulmasına engel olmuştur.

81 *Selçuk-nâme*, İstanbul 1997, I-II.

Öğretim Üyesi Olarak Görevli Olmayan Doktorlu Selçuklu Tarihçileri

Bülent Kaçın⁸², İ. Burak Batır⁸³, Murat Akbaş⁸⁴, Mahmut Demir⁸⁵

Yüksek Lisans Tezleri Yayımlananlar

Adem Tülüce⁸⁶, Burak N. Sarıncı⁸⁷, Nurullah Turan⁸⁸, Hasan Kutlutaş⁸⁹

Doktorası Selçuklu Alanı üzerine olmayan fakat makale, tebliğ, ansiklopedi maddesi vb. yazan tarihçiler

Prof. Dr. Işın Demirkent⁹⁰, Prof. Dr. Aydın Taneri⁹¹, Prof. Dr. Ramazan Şeşen⁹², Prof. Dr. Caner Arabacı⁹³, Prof. Dr. Ebru Altan⁹⁴, Prof. Dr. Adnan Eskinur⁹⁵, Prof. Dr. Gülay Öğün Bezer⁹⁶, Prof. Dr. Aydın Usta⁹⁷, Prof. Dr. Osman Gazi Özgüdenli⁹⁸, Prof. Dr. Haşim Şahin⁹⁹,

82 *Selçuklu Hatunları Büyük Selçuklu Devleti Hanedan Üyelerinin Siyasi Evlilikleri*, İstanbul 2017.

83 *Orta Çağ'ın Unutulan Coğrafyası Büveyhiler ve Selçuklular Döneminde Huzistan*, İstanbul 2023.

84 *Selçuklulardan Moğol İstilasına Kadar Bağdat'ta İlmi Kurumlar*, İstanbul 2022.

85 *II. Gıyâseddin Keyhüsrev Dönemi Türkiye Selçuklu Devleti Tarihi (1237-1246)*, Akdeniz Üniversitesi Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2022.

86 *Bizans Tarih Yazımında Öteki Selçuklu Kimliği*, İstanbul 2011.

87 *I. Kılıç Arslan Haçlıları Durduran Selçuklu Sultanı*, İstanbul 2022.

88 *Selçuklu Başkenti Rey (Kuruluşundan 1157'ye Kadar)*, Ankara 2019.

89 *Alparslan Dönemi Selçuklular'da Eğitim Politikaları ve Kurumları*, Ankara 2019.

90 *Türkiye Selçuklu Hükümdarı Sultan I. Kılıç Arslan*, Ankara 1996; "Malazgirt Savaşına Kadar Bizans'ın Askeri Durumu", *TD*, sayı 33 (1982), s. 133-146.

91 "Müsâmeretü'l-Ahbâr'ın Türkiye Selçukluları Devlet Teşkilatı Bakımından Değeri", *TAD*, sayı 6-7 (1966), s. 127-171; "Büyük Selçuklu İmparatorluğunda Vezirlik", *DTCFTAD*, V/8-9 (1967), s. 174-175; *Türkiye Selçukluları Kültür Hayatı (Menakibü'l-Arifin'in Değerlendirilmesi)*, Ankara 2021.

92 "Alp Arslan'ın Hayatı İle İlgili Araçça Kaynaklar", *Türkiyat Mecmuası*, XVII (1972), s. 101-112; "Selçuklu-Eyyübi İlişkilerinden Bahseden Kaynaklar ve Çalışmalar", *IV. Milli Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri*, 25-26 Nisan 1994, Konya 1995, s. 111-120; "Selçuklular Devrindeki İlme Genel Bir Bakış", *III. Uluslararası Mevlâna Kongresi*, 5-8 Mayıs 2003, Konya 2004, s. 233-244.

93 Yusuf Küçükdağ-Caner Arabacı, *Selçuklular ve Konya*, Konya 1994.

94 "Myriokephalon (Karamikbeli) Savaşı'nın Anadolu Türk Tarihindeki Yeri", *Türkler*, Ankara 2002, VI, 630-634; "Haçlı Ordularının Anadolu'da Selçuklu Topraklarına Son Girişi: İmparator Friedrich Barbarossa'nın Haçlı Seferi (1189-1190)", *Tarih Dergisi*, sayı 68 (2018), s. 15-30.

95 "Üçüncü Haçlı Seferi Döneminde Türkiye Selçukluları ve Roma-Germen İmparatorluğu'nun Diplomatik Münasebetleri", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 53 (2021), s. 451-467; "Myriokephalon Savaşı'na Dair Kronikler ve Modern Çalışmalar", *USAD*, sayı 6 (Konya 2017), s. 65-94; "Ortaçağ Kroniklerine Göre 17 Eylül 1176 Myriokephalon Zaferi (Bağırsak Boğazı-Konya)", *USAD*, sayı 7 (Konya 2017), s. 74-98.

96 "Harput'ta Bir Türkmen Beyliği: Çubukoğulları", *Belleten*, LXI/230 (1997), s. 67-92.

97 *Sorularla Selçuklu Tarihi*, İstanbul 2020; *Doğunun ve Batının Hakimleri Selçuklular*, İstanbul 2019; *Selçuklu Sultanları*, İstanbul 2020.

98 *Selçuklular Büyük Selçuklu Devleti Tarihi (1040-1157)*, I, İstanbul 2022.

99 *Dervişler, Fakihler, Gaziler Erken Osmanlı Döneminde Dinî Zümreler (1300-1400)*, İstanbul 2022.

Prof. Dr. Ayşe Dudu Kuşçu¹⁰⁰, Prof. Dr. Mustafa Alican¹⁰¹, Prof. Dr. Halil İbrahim Gök¹⁰², Doç. Dr. Murat Tural¹⁰³, Doç. Dr. Murat Öztürk¹⁰⁴, Doç. Dr. Hasan Taşkıran¹⁰⁵, Doç. Dr. Ahmet N. Özdal¹⁰⁶, Doç. Dr. Mustafa Akkuş¹⁰⁷, Doç. Dr. Ayşe Atıcı Arayancan¹⁰⁸, Doç. Dr. Resul Ay¹⁰⁹, Doç. Dr. Ahmet Kütük¹¹⁰, Doç. Dr. Savaş Eğilmez¹¹¹.

Selçuklu Kültür-Medeniyeti ve Teşkilatı'na Dair Çalışmalar

Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı, I-II, Ankara 2006.

Ak, Ahmet, *Selçuklular Döneminde Maturidilik*, İstanbul 2019.

Aykut, Şevki Nezihi, *Türkiye Selçuklu Sikkeleri I, I. Mesud'dan I. Keykubad'a kadar (510-616 / 1116-1220)*, İstanbul 2000.

Akçay, Filiz, *Selçuklu Kentleri Türkiye Selçukluları*, Ankara 2023.

Armutlu, Sadık, *Büyük Selçuklu Şiiri*, İstanbul 2021.

Bekmez, Ayşegül, *Anadolu Selçuklu Çağı Mimarisinde Moğol İstilas Sonrası Değişim Dönüşüm ve Süreklilik*, Ankara 2022.

-
- 100 “Büyük Selçuklu Devletinin Suriye, Filistin ve Mısır Politikasına Dair Bazı Tespitler”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 27 (2010), s. 637-664; “Dânişmendli Yağlıbasanoğulları ve Selçuklu Devleti Siyasetindeki Roller”, *Cappadocia Journal of History and Social Science*, XI (2018), s. 98-107; “Selçuklu'dan Osmanlı'ya Anadolu'dan Balkanlara Bir Gönül Köprüsü: Sarı Saltuk”, *Anadolu'nun İrfan Çağı (XIII-XIV. Yüzyıllar)*, Konya 2022, s. 211-220; “Selçuklular Döneminde Konya'da Hatun/Kadın Vakıfları”, *Konya Kitabı XVIII: Konya Vakıfları*, Konya 2021, s. 201-221.
- 101 *Bir Ortaçağ Şehri Olarak Meyyâfârikîn (Silvan)*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir 2012.
- 102 “Türklerin Suriye'ye İlk Girişi; Süleymanşah ve Türbe Meselesi”, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 36 (2014), s. 217-251; “İbn Hallikân'da Selçuklu Biyografileri-I”, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, sayı 15 (2006), s. 79-96; “İbn Hallikân'da Selçuklu Biyografileri-II”, *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, sayı 16 (2006), s. 49-58.
- 103 *Orta Çağ'da İslam'ın Kılıcı ve Hristiyanlığın Çekici Selçuklular ve Franklar*, İstanbul 2020.
- 104 *Irak Selçuklu Devleti Atabegleri*, İstanbul 2019; “Selçuklu Emiri Hasbeg b. Belengir”, *Prof. Dr. Işın Demirkent Anısına*, İstanbul 2008, s. 463-473.
- 105 *Selçuklu Devletlerinde Suikastlar*, İstanbul 2015; *Selçukluların Sürgün Evlatları Yabgular*, İstanbul 2016.
- 106 *Türklerin Savaş Sanatı*, İstanbul 2019.
- 107 “Nizamü'l-Mülk Suikastının Dönemin Kaynaklarına Yansımaları”, *Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, sayı 8 (2018), s. 165-186; “Tuğrul Bey'in Mutasavvıflarla İlişkileri”, *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, IV/1 (2020), s. 29-42.
- 108 *Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nda Bâtını Hareketi: Hasan Sabbah ile ilk halefleri ve İran Nizari İsmailileri 1090-1157*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2005; *Dağın Efendisi Hasan Sabbah ve Alamut*, İstanbul 2020; “Nizamü' Müлк Suikasti, Hasan Sabbah ve Nizari İsmailiğin Selçuklulara Karşı Mücadelesi”, *Tarihte Müslümanlar III*, Ankara 2020, s. 671-673; “Halep Selçuklu Meliki Rıdvân B. Tutuş Döneminde Nizârî İsmâîli Propagandası”, *Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Dergisi*, sayı 17 (2023), s. 57-70.
- 109 *Anadolu'da Derviş ve Toplum 13-15. Yüzyıllar*, İstanbul 2014.
- 110 *Tuğrul ve Çağrı Saltanat ve Sadakat*, İstanbul 2020.
- 111 *İbrahim Ynal (Selçukluların Kudretli Komutanı ve Üvey Evladı)*, Erzurum 2022.

Bodak, Fatma Şeyma, *Türk Cilt Sanatında Mücellid Mühürleri (Selçuklu ve Beylikleri Dönemi)*, Konya 2023.

Çaycı, Ahmet, *Anadolu Selçuklu Sanatının Gezegen ve Burç Tasvirleri*, Konya 2019.

Demireşik, Ömer Faruk, *Selçuklu Müfessirleri (XI.-XIV. yy)*, İstanbul 2023.

İzmirlier, Yılmaz, *Anadolu Selçuklu Paraları*, İstanbul 2010.

Kesik, Muharrem, *Selçuklu Müesseseleri ve Medeniyeti*, İstanbul 2021.

Konyalı, İbrahim Hakkı, *Nasreddin Hoca'nın Şehri Akşehir*, İstanbul 1945.

_____, *Alanya: Alaiye*, İstanbul 1946.

_____, *Abideleri ve Kitabeleri ile Erzurum Tarihi*, İstanbul 1960.

_____, *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Konya Tarihi*, Konya 1964.

_____, *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Karaman Tarihi, Ermenek ve Mut Âbideleri*, İstanbul 1967.

_____, *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Kilis Tarihi*, İstanbul 1968.

_____, *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Konya Ereğli'si Tarihi*, İstanbul 1970.

_____, *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Şereflikoçhisar Tarihi*, İstanbul 1971.

_____, *Âbideleri ve Kitâbeleri ile Niğde Aksaray Tarihi*, I-III, İstanbul 1974-1975.

_____, *Âbideleri ve Kitâbeleriyle Üsküdar Tarihi*, I-II, İstanbul 1976-1977.

_____, *Âbideleri ve Kitabeleriyle Beyşehir Tarihi*, Erzurum 1991.

Menekşe, Ömer, *Selçuklu İslam Hukuku (Yükseliş Devri 1063-1092)*, İstanbul 2021.

Ögel, Semra, *Anadolu Selçuklu Sanatı Üzerine Görüşler*, İstanbul 1986.

Topaloğlu, Nuri, *Selçuklu Devri Muhaddisleri*, Ankara 1988.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Kitâbeler*, I-II, İstanbul 1345-47/1927-29.

_____, *Osmanlı Devleti Teşkilatına Medhal*, Ankara 1988.

_____, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara 1988.

Ünver, A. Süheyl, *Selçuk Tababeti: XI-XIV. Asırlar*, Ankara 1940; Ankara 2014.

Mimari/Selçuklu Sanatı

Anadolu Selçuklu Çağı Taç Kapıları, I-III, Ankara 2022.

Anadolu Selçuklu Dönemi Kervansarayları, ed. Hakkı Acun, Ankara 2007.

Aslanapa, Oktay, *Türk Sanatı I-II*, İstanbul 1984.

Bekmez, Ayşegül, *Anadolu Selçuklu Çağı Mimarisinde Moğol İstilasası Sonrası Değişim Dönüşüm ve Süreklilik*, Ankara 2022.

Bektaş, Cengiz, *Selçuklu Kervansarayları*, İstanbul 1999.

Cantay, Gönül, *Anadolu Selçuklu ve Osmanlı Darüşşifaları*, Ankara 1992.

Çaycı, Ahmet, *Selçuklularda Egemenlik Sembolleri*, İstanbul 2008.

_____, *Anadolu Selçuklu Sanatında Gezegen Burç Tasvirleri*, Konya 2019.

Durukan Aynur-Mehlika Sultan Ünal, *Anadolu Selçuklu Dönemi Sanatı Bibliyografyası*, Ankara 1994.

Duran, Remzi, *Selçuklu Devri Konya Yapı Kitâbeleri*, Ankara 2001.

Karpuz, Haşim, *Anadolu Selçuklu Mimarisi*, Konya 2001.

Kuran, Aptullah, *Anadolu Medreseleri*, Ankara 1969.

Ögel, Semra, *Anadolu Selçuklu Sanatı Üzerine Görüşler*, İstanbul 1986.

_____, *Anadolu Selçukluları'nın Taş Tezyinatı*, Ankara 1987.

_____, *Anadolu'nun Selçuklu Çehresi*, İstanbul 1994.

Öney, Gönül, *Anadolu Selçuklu Mimarisinde Süsleme ve El Sanatları*, Ankara 1978.

Önkal, Hakkı, *Anadolu Selçuklu Türbeleri*, Ankara 1996.

Sarre, Friedrich, *Konya Köşkü*, çev. Şahabeddin Uzluk, Ankara 1989.

Selçuklu Çağında Anadolu Sanatı, ed. Doğan Kuban, İstanbul 2002.

Selçuklu Dönemi Saraylar ve Köşkler, Konya 2021.

Sözen, Metin, *Anadolu Medreseleri*, I-II, İstanbul 1970-72.

Yavaş, Alptekin, *Anadolu Selçuklu Veziri Sahip Ata Fahreddin Ali'nin Mimari Eserleri*,

Ankara 2015.

Yetkin, Şerare, *Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi*, İstanbul 1986.

_____, “Anadolu'da Selçuklu Şifahaneleri”, TK, I/10 (1963), s. 23-31.

_____, “Anadolu Selçuklularının Mimari Süslemelerinde Büyük Selçuklulardan Gelen Etkiler”, STY, II (1966-68), s. 36-48.

Selçuklu Dönemi Saraylar Ve Köşkler, İstanbul 2021, I-II.

Selçuklu Tarihi alanında son zamanlarda külliyyat tarzındaki projeler de dikkati çekmektedir. Bunlar arasında *Büyük Selçuklu Mirası Külliyyatı* (Konya) ve *Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı* (Konya) zikredilebilir.

Kaynak Neşir ve Tercümelere/Çevirileri

Abû Bakr İbn Al-Zakî, *Ravzat Al-Kuttab va Hadikat Al-Albab*, yay. Ali Sevim, Ankara 1972.

Ahmed b. Mahmûd, *Selçuk-nâme*, haz. Erdoğan Merçil, İstanbul 2011.

Aksarâyî, Kerîmüddîn Mahmud, *Müsâmeretü'l-Ahbâr (Moğollar Zamanında Türkiye Selçukluları Tarihi)*, nşr. Osman Turan, Ankara 1944.

_____, *Müsâmeretü'l-Ahbâr*, çev. Mürsel Öztürk, Ankara 2000.

Anevî, Kadı Burhâneddîn, *Enîsu'l- Kulûb*, kısmi trc. Mehmed Fuad Köprülü, “*Anadolu Selçukluları Tarihi'nin Yerli Kaynakları I: Anîs al-Kulûb*”, *Belleten*, VII/27 (1943), s. 459-522.

Anonim Selçuknâme, nşr. ve trc. Feridun Nâfiz Uzluk, *Anadolu Selçukluları Devleti Tarihi III*, Ankara 1952.

_____, *Tarih-i Al-i Selçuk Anonim Selçuknâme*, derleyen Halil İbrahim Gök-Fahrettin Coşguner, Ankara 2014.

Azîmî, *Azîmî Tarihi Selçuklularla İlgili Bölümler (H. 430- 538 = 1038 /39 - 1143/ 44)*, nşr. ve trc. Ali Sevim, Ankara 1988.

Bundârî, *Zübdetü'n-Nusra ve Nuhbetü'l-usra*, trc. Kıvâmeddin Burslan, *Irak ve Horasan Selçukluları Tarihi*, İstanbul 1943.

Cenâbî, *el-Aylemü'z-Zâhir fî Ahvâli'l-Evâi'l ve'l-Evâhir*, çev. Muharrem Kesik, *Cenâbî'ye Göre Türkiye Selçukluları*, İstanbul 2023.

el-Cûzcânî, *Tabakât-ı Nâsırî-Selçuklular*, trc. Erkan Göksu, Tokat 2011.

_____, *Tabakât-ı Nâsırî (Gazneliler, Selçuklular, Atabeglikler ve Hârezmşâhlar)*, trc. Erkan Göksu, Ankara 2015.

Eflakî, *Ariflerin Menkıbeleri*, trc. Tahsin Yazıcı, İstanbul 2006.

Ebu'l-Ferec (Bar Hebraeus), *Abû'l-Farac Tarihi*, çev. Ömer Rıza Doğrul, I-II, Ankara 1999.

İbn Bibî, *Tevârîh-i Âl-i Selcûk Muhtaşar-ı Selcûknâme*, nşr. M. Th. Houtsma, Leiden 1902; çev. M. Nuri Gençosman, *Anadolu Selçuki Devleti Tarihi (İbni Bibi'nin Farsça Muhtasar Selçuknamesinden)*, Ankara 1941.

_____, *Selçuknâme*, trc. Mükrimin Halil Yinanç, İstanbul 2010.

_____, *el-Evamirü'l-Ala'yye fi'l-Umuri'l-Ala'yye*, tıpkı basıma haz. Adnan Sadık Erzi, Ankara 1956.

_____, *el-Evamirü'l-Ala'yye fi'l-Umuri'l-Ala'yye Selçukname*, trc. Mürsel Öztürk, Ankara 2020.

İbnü'l-Adîm, *Buğyetü'l-taleb fi tarihi Haleb*, nşr. Ali Sevim, *Buğyat At - Talab Fî Târîh Halab, Selçuklularla İlgili Hal Tercümeleri*, Ankara 1976.

_____, *Zübdetü'l-Haleb Min Târîhi Haleb'de Selçuklular (H. 447-521=1055-1127)*, seçme, tercüme, değerlendirme, Ali Sevim, Ankara 2017.

İbnü'l-Cevzî, *el-Muntazam fi târihi'l-mülûk ve'l-ümem*, trc. Ali Sevim, "İbnü'l-Cevzî'nin el-Muntazam Adlı Eserinde Selçuklularla İlgili Kısımlar (h.430-485-1038-1092)", *Türk Tarih Belgeleri Dergisi*, XXVI/30 (Ankara 2005), s. 1-84.

İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil*, çev. Abdülkerim Özeydin, *el-Kâmil'de Selçuklular*, İstanbul 2022.

İbnü'l-Verdî, *Bir Ortaçağ Şairinin Kaleminden Selçuklular*, trc. Mustafa Alican, İstanbul 2017.

Hamdullah Müstevfî Kazvini, *Târîh-i Güzîde (Zikr-i Pâdişâhân-i Selçukiyân)*, trc. Erkan Göksu, İstanbul 2015.

Hüseyini, *Ahbârüd-Devleti's-Selçukiyye*, trc. Necati Lugal, Ankara 1943.

Minhâc-ı Sirâc el Cûzcânî, *Tabakât-ı Nâsırî Gazneliler, Selçuklular, Atabeglikler ve Hârezmşâhlar*, terc. ve notlar Erkan Göksu, Ankara 2015.

Mirhând, *Ravzatu's-Safâ fî Sîreti'l-Enbiya ve'l-Mülûk ve'l-Hulefâ (Tabaka-i Selçukiyye)*, terc. ve notlar Erkan Göksu, Ankara 2018.

Müneccimbaşı, *Câmiu'd-düvel*, nşr. ve trc. Ali Öngül, *Câmiu'd-Düvel Selçuklular Tarihi Anadolu Selçukluları ve Beylikler*, I-II, İzmir 2001.

Narşahî, Ebû Bekr Muhammed b. Ca'fer, *Târîh-i Buhârâ*, çev. Erkan Göksu, Ankara 2013.

Niğdeli Kadı Ahmet, *Niğdeli Kadı Ahmed'in El-Veledü's-Şefik Ve'l-Hafidü'l-Halik'*, inceleme ve terc. Ali Ertuğrul, I-II, Ankara 2015.

Nizamü'l-Mülk, *Siyâset-nâme*, trc. M. Altay Köymen, Ankara 1999.

_____, *Siyasetnâme*, trc. Nurettin Bayburtlugil, İstanbul 2017.

Râvendî, *Râhat-üs- Sudûr ve Âyet-üs-Sürûr*, çev. Ahmed Ateş, Ankara 1943.

Reşîdü'd-dîn Fazlullah, *Cami'üt-Tevârih*, çev. Erkan Göksu-H. Hüseyin Güneş, *Cami'üt-Tevârih Selçuklu Devleti*, İstanbul 2010.

Sibt İbnü'l-Cevzî, *Mir'atü'z-Zaman Fî-Tarihi'l-Âyan*, nşr. Ali Sevim, *Belgeler*, XIV/18 (1992), s. 1-260.

_____, *Mir'atü'z-Zaman Fi Tarihi'l-Ayan'da Selçuklular*, seçme, terc. ve değerlendirme, Ali Sevim, Ankara 2011.

Simon De Saint Quentin, *Bir Keşiş'in Anılarında Tatarlar ve Anadolu 1245-1248*, çev. Erendiz Özbayoğlu, Alanya 2006.

Süryani Mikhail, *Khronik*, nşr. ve trc. J. B. Chabot, *Chronique de Michel le Syrien, Patriarche jacobite d'Antioche (1116-99)*, Paris 1899-1924, trc. Hrant D. Andreasyan, *Suryani Patrik Mihail'in Vekayinâmesi 1042-1195*, Ankara 1994, II. TTK'da henüz yayımlanmamış tercüme.

Urfalı Mateos Vekayi-Nâmesi ve Papaz Grigor'un Zeyli, trc. Hrant D. Andreasyan, Ankara 2000.

Yazıcızâde Ali, *Tevârih-i Âl-i Selçuk [Oğuznâme - Selçuklu Tarihi]: Giriş-Metin-Dizin*, haz. Abdullah Bakır, İstanbul 2009.

Yezdî, Muhammed El-Hüseyini, *Selçukluların Hikayesi*, çev. Mehmet Çalışkan, İstanbul 2020.

Zahirüddin Nişaburi, *Selçuknâme*, çev. Ayşe Gül Fidan, İstanbul 2018.

Zencânî, *Kitabu'l Letaifi'l Alaiyye Fi'l-Fedaili's-Seniyye*, haz. Hasan Hüseyin Adalıoğlu, *Alaeddin Keykubat'a Sunulan Siyasetname*, İstanbul 2005.

Modern Çalışmaların Çevirileri

Agacanov, S. G., *Oğuzlar*, trc. Ekber N. Necef-Ahmet Annaberdiyev, İstanbul 2002.

_____, *Selçuklular*, trc. Ekber N. Necef-Ahmet Annaberdiyev, İstanbul 2006.

Beihammer, Alexander Daniel, *Bizans ve Müslüman Türk Anadolu'nun Doğuşu (1040-1130)*, çev. Tarık Özbek, İstanbul 2022.

Cahen, Claude, *Osmanlılardan Önce Anadolu*, çev. Erol Üyepazarcı, İstanbul 2014.

_____, *Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler*, çev. Yıldız Moran, İstanbul 1994.

_____, *Türkiye'nin Doğuşu Anadolu Selçuklu Devleti: 11. Yüzyıldan 14. Yüzyıla*, çev. Nilüfer Epçeli, İstanbul 2022.

Freely, John, *At Üstünde Fırtına, Anadolu Selçukluları*, çev. Neşenur Domaniç, İstanbul 2008.

Gordlevskiy, Vladimir, *Anadolu Selçuklu Devleti*, çev. Azer Yaran, Ankara 1988.

_____, *Küçük Asya'da Selçuklular*, trc. Abdülkadir İnan, Ankara 2015.

Klausner, Carla L., *Selçuklularda Vezirlik Sivil İdare Üzerine Bir Araştırma (1055-1194)*, çev. Mehmet Fatih Baş-Sinan Tarıfci, İstanbul 2019.

Kurpalidis, G. M., *Büyük Selçuklu Devletinin İdari Sosyal ve Ekonomik Tarihi*, çev. İlyas Kamalov, İstanbul 2007.

Mecit, Songül, *Anadolu Selçukluları Bir Hanedanın Evrimi*, çev. Özkan Akpınar, İstanbul 2017.

Peacock, A. C. S., *Moğol Anadolu'sunda İslam, Edebiyat ve Toplum*, çev. Renan Akman, İstanbul 2023.

_____, *Büyük Selçuklu İmparatorluğu*, çev. Özkan Akpınar, İstanbul 2020.

_____, *Selçuklu Devleti'nin Kuruluşu (Yeni Bir Yorum)*, çev. Zeynep Rona, İstanbul 2016.

_____, -Sheila R. Canby-Deniz Bayazıt-Martina Rugiadi, *Saray ve Kozmos Selçukluların Muhteşem Çağı*, çev. Erdem Gökyaran, İstanbul 2022.

Rice, Tamara Talbot, *Anadolu Selçuklu Tarihi*, çev. Tuna Kaan Taştan, Ankara 2015.

Scott Redford, *Anadolu Selçuklu Bahçeleri*, çev. Serdar Alper, İstanbul 2008.

_____, *İktidar İmgeleri Sinop İçkalesindeki 1215 Tarihli Selçuklu Yazıtları*, çev. Barış Cezar, İstanbul 2014.

Sallabi, Ali Muhammed, *Selçuklular Batını Fitnessine ve Haçlı Savaşına Karşı Bir İslami Mücadele Projesinin Doğuşu*, çev. Şerafettin Şenaslan-NecmeddinSalihoğlu, İstanbul 2013.

Vryonis, Speros, *Küçük Asya'da Orta Çağ Helenizminin Çöküşü ve 11. Yüzyıldan Başlayarak 15. Yüzyıla Kadar İslamlaşma*, çev. İdem Erman, İstanbul 2020.

Seminerler

Antalya 1. Selçuklu Eserleri Semineri: 22-23 Mayıs 1986, Antalya 1986.

Antalya 2. Selçuklu Eserleri Semineri: 26-27 Aralık 1987, Antalya 1988.

Antalya 3. Selçuklu Eserleri Semineri Bildirileri: 10-11 Şubat 1989, İstanbul 1989.

Antalya 4. Selçuklu Eserleri Semineri Bildirileri: 13-14 Mart 1992, Antalya 1993.

I-II. Millî Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri, Konya 1993.

III. Millî Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri (20-22 Mayıs 1993), Konya 1994.

IV. Millî Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri (25-26 Nisan 1994), Konya 1995.

V. Millî Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri (25-26 Nisan 1995), Konya 1996.

VI. Millî Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri Bildirileri (16-17 Mayıs 1996), Konya 1997.

VII. Millî Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Semineri (II. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazı-Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, 30 Nisan - 02 Mayıs 1998), Konya 1998.

Eskişehir 1. Selçuklu Eserleri Semineri Bildirileri: 17-18 Ağustos 1989, Eskişehir 1990.

Eskişehir 2. Selçuklu Eserleri Semineri Bildirileri: 23-24 Temmuz 1990, Eskişehir 1990.

Kongreler

- 1937 II. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 3 bildiri)
 1943 III. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 4 bildiri)
 1956 V. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 1 bildiri)
 1961 VI. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 3 bildiri)
 1970 VII. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 5 bildiri)
 1976 VIII. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 5 bildiri)
 1981 IX. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 4 bildiri)
 1986 X. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 4 bildiri)
 1990 XI. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 3 bildiri)
 1994 XII. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 3 bildiri)
 2002 XIV. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 7 bildiri)
 2006 XV. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 3 bildiri)
 2010 XVI. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 5 bildiri)
 2014 XVII. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 2 bildiri)
 2018 XVIII. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 11 bildiri)
 2022 XIX. Türk Tarih Kongresi (Selçuklu ile ilgili 4 bildiri)
 2000 I. Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Kongresi (Konya)

Sempozyumlar

- 1971 Selçuklu Tarihi ve Medeniyeti Enstitüsü'nün Sempozyumu
 1997 Uluslararası Haçlı Seferleri Sempozyumu (İstanbul)
 2002 Tarihten Günümüze Türk-İran İlişkileri Sempozyumu (Konya)
 2003 Son Bin Yılda Selçuklu Antalya Sempozyumu (Antalya)

- 2005 Selçuklular Döneminde Sivas Sempozyumu (Sivas)
- 2007 Selçuklu Çağında Mimarlık Sempozyumu (Konya)
- 2008 Anadolu Selçuklu Şehirleri ve Uygarlığı Sempozyumu (Konya)
- 2010 I. Uluslararası Selçuklu Sempozyumu (Kayseri)
- 2011 II. Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu (Konya)
- 2014 Uluslararası Malazgirt'ten Osmanlıya Selçuklu Sempozyumu (Kastamonu)
- 2014 Isparta Bölgesinin Tarihi Coğrafyası ve Miryokephalon Savaşı Sempozyumu (Isparta)
- 2015 Selçuklu Kaleleri ve Savunma Yapıları Sempozyumu (Sinop)
- 2016 Uluslararası Selçuklu Döneminde Maraş Sempozyumu (Kahramanmaraş)
- 2016 III. Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Selçuklular ve Haçlılar Sempozyumu (Konya)
- 2016 Miryokephalon Zafer Sempozyumu (Konya)
- 2017 1243 Köseadağ Savaşı Uluslararası Sempozyumu (Sivas)
- 2017 841. Yıldönümü Miryokephalon Zaferi Sempozyumu (Konya)
- 2019 Uluslararası Selçuklu Tarihi ve Tarihçiliğinin Temel Meseleleri Sempozyumu (Konya)
- 2019 I. Uluslararası Selçuklu Tarihi Coğrafyası Sempozyumu (Konya)
- 2019 Selçuklu Dönemi Sarayları ve Köşklere Sempozyumu (Konya)
- 2021 800. Fetih Yılı'nın Eşiğinde Alanya/Alaiye ve Alaaddin Keykubat Sempozyumu (Antalya)
- 2021 Uluslararası Silvan ve Sultan I. Kılıçarslan Sempozyumu (Diyarbakır)
- 2022 II. Uluslararası Selçuklu Tarihi Coğrafyası Sempozyumu (Konya)

Türkiye'de düzenlenen sempozyumlarda genel problem, sempozyumun bilimsel kurallarının işletilmemesi sorunudur. Sempozyum düzenlenirken daha bilim ve hakem heyeti kurullarının oluşturulmasında belli bir çevrenin, arkadaş grubunun, siyasi ilişkilerin vs. sebeplerin etkili olduğunu anlıyoruz. Aynı gerekçe ve oluşumların tebliğ sunmak üzere

kabul alanlar arasında da geçerli olduğu dikkat çekmektedir. Oysa ki sempozyum ana başlık konusu çerçevesinde ciddi uzmanlığı bulunan her akademisyen, araştırmacı ve tarihçinin özgün bir tebliğ ile bu toplantıya kabul alması; hakem kurullarının o konuda uzman ve tecrübeli öğretim üyeleri tarafından kurgulanması; sempozyum tebliğlerinin de bu şekilde dizayn edilmiş hakem kurulu tarafından titizlikle incelenmiş tebliğlerden seçilmiş olması gerekir. Tecrübeli, kendini ispat etmiş uzman akademisyenler yanında gelecek vadeden ve henüz yolun başında bulunan Arş. Gör. ya da Dr. Öğretim Üyesi unvanlı araştırmacılara da şans verilmesi temel kuralımız olmalıdır. Sempozyumlarda konunun uzmanı olan ve alana emek vermiş akademisyenlerin davet edilmesi hem bilimsel adaletin sağlanmasını, hem etik ilkelerin işletilmesini ve hem de alanda emek harcamış bilim adamlarının gücendirilmemesini sağlayacaktır. Bir önemli konu da sempozyum kitaplarının ya hiç yayımlanmaması ya da çok geç yayımlanması meselesidir. Burada sorun çoğu zaman ciddiyetten uzak akademisyenlerin bir türlü tebliğinin tam metnini göndermemesi ya da sempozyumu düzenleyen heyetin maddi imkansızlıklar ile boğuşmasıdır. Bazı akademisyenler de tebliğ özetini gönderip sempozyuma katılmamayı âdet haline getirmişlerdir. Bu kimselere de bir sonraki sempozyumda fırsat verilmemelidir. Çok mücbir ve geçerli bir neden olmadıkça akademisyenin sempozyuma katılması icap eder. Cumhuriyetimizin son yüzyılına damgasını vuran en önemli Selçuklu Sempozyumları bana göre;

2003 Son Bin Yılda Selçuklu Antalya Sempozyumu (Antalya)

2005 Selçuklular Döneminde Sivas Sempozyumu (Sivas)

2010 I. Uluslararası Selçuklu Sempozyumu (Kayseri)

2019 Uluslararası Selçuklu Tarihi ve Tarihçiliğinin Temel Meseleleri Sempozyumu (Konya) adlı sempozyumlardır.

Konya, Sivas, Antalya ve Kayseri gibi Selçuklu şehirlerinde tertip edilen bu sempozyumları düzenleyen idarecileri, akademisyenleri, sponsor olanları, emek verenleri, katılım sağlayanları yürekten tebrik ederim. Adı geçen sempozyumların tamamı kitaplaştırılmıştır. Bu dört sempozyum içerisinde de özellikle 2019 Uluslararası Selçuklu Tarihi ve Tarihçiliğinin Temel Meseleleri Sempozyumu (Konya) adlı toplantıyı fevkalade başarılı bulduğumu belirtmek isterim.

Kazılar

Selçuklular sahasındaki kazı çalışmaları yeni bilgi ve belgelere ulaşmamız ve yazılı kaynaklardaki kayıtların teyidi açısından büyük öneme hâizdir. Son dönemlerde bizi de oldukça sevindiren başarılı kazı çalışmaları mevcuttur. Kayseri Selçuklu Sarayı¹¹², Gavele

112 Ali Baş, "Keykubadiye Sarayı", *Selçuklu Dönemi Saraylar ve Köşkler*, İstanbul 2021, I, 302-348.

Kalesi (Konya)¹¹³, İznik¹¹⁴, Ani (Kars)¹¹⁵, Kubâdâbâd Selçuklu Sarayı¹¹⁶, Hasankeyf¹¹⁷, Diyarbakır Artuklu Kalesi¹¹⁸, Ahlat Kalesi ve Mezarlığı¹¹⁹, Divriği Kalesi¹²⁰ gibi kazılar bunlara en güzel örnekleri teşkil etmektedir.

Arkeolojik kazılarda en büyük eksikliklerden biri de *Savaş Yeri Arkeolojisi*’dir. Dünyada savaş arkeolojisi konusunda ilk çalışmalar 1980’li yıllarda İngiltere’de başlamış 2000’li yıllarda ise bu alanda çok sayıda proje gerçekleştirilmiştir. Bu disiplin ile ilgili Avrupa’da Glasgow Üniversitesi başta olmak üzere farklı enstitülerde lisansüstü düzeyinde dersler verilmekte ve bilim dünyasına yeni uzmanlar kazandırılmaktadır. Savaş Arkeolojisi projelerinde Arkeoloji, Tarih, Sanat Tarihi, Coğrafya, Antropoloji, Jeoloji, Zooloji ve Epigrafi gibi alanların uzmanları projelerde yer alırlar. Bu alanın bilgi kaynaklarını tarihi metinler, askeri belge, harita ve fotoğraflar, sözlü tarih, yüzey araştırmaları, arkeolojik kazılar, sikkeler, mozaikler, kabartma ve duvar resimleri oluşturur.

Anadolu’da tarihin seyrini değiştiren çok önemli savaşlar yaşanmıştır. Bu savaşların hemen hemen hepsinin meydana geldiği yerler tartışmalıdır. Buna rağmen ülkemizde *Savaş Yeri Arkeolojisi* alanında herhangi bir ciddi gelişme henüz bulunmamaktadır.

Savaş yeri arama ve tespitleri daha çok araştırmacı yazarların eline bırakıldığından bilimsel olmayan bir yığın veri ve görüş ile bu alanda akademik çalışma yapacakların ve kamuoyunun kafası da karıştırılmıştır.

Bilimsel tartışma kültürüne ve etiğine sahip olmayan çoğu yerel araştırmacının ciddi bilimsel toplantılara kabul ve onay alması, alanda çalışma yapacak akademisyenlerin de şevkini, heyecanını yitirmesine neden olmuştur.

Belgeseller

Anadolu’da Selçuklu (TRT Avaz)

-
- 113 Ahmet Çaycı-Zekeriya Şimşir, “Gavele Kalesi 2018 Yılı Kazı Çalışmaları”, *41. Kazı Sonuçları Toplantısı 17-21 Haziran Haziran 2019 Diyarbakır*; Ankara 2020, s. 67-77.
- 114 Oktay Aslanapa-Şerare Yetkin-Ara Altun, *The Iznik Tile Kiln excavations (The Second Season, 1981-1988)*, Tarih Vakfı Yay., İstanbul 1989.
- 115 Muhammet Aslan, *Anadolu’da İlk Selçuklu Mimarisi*, Konya 2021.
- 116 M. Oluş Arık, “Türk Kültürüne Yönelik Arkeolojik Araştırmalar ve Kubad Abad Kazısı”, *Profesör Remzi Oğuz Arık Armağanı*, ed. H. Rıdvan Çongur, Ankara 1987, s. 71-98; Muharrem Çeken, “Kubadabad Saray Külliyesi”, *Selçuklu Dönemi Saraylar ve Köşkler*, İstanbul 2021, II, 64-101.
- 117 Oluş Arık, “Hasankeyf Kazısı”, *Selçuklu Dönemi Saraylar ve Köşkler*, İstanbul 2021, s. 192-217.
- 118 İrfan Yıldız, “Diyarbakır Artuklu Sarayı”, *Selçuklu Dönemi Saraylar ve Köşkler*, İstanbul 2021, s. 20-61.
- 119 Haluk Karamağaralı, “Ahlat Kazıları (1967-1991)”, *II. Van Gölü Havzası Sempozyumu 04-07 Eylül 2006*, ed. Oktay Belli, Ankara 2007, s. 83-96; Mehmet Kulaz-İlter İgit, *Ahlat Selçuklu Meydan Mezarlığı’nda Tarihin Görgü Tanıkları Ayağa Kalkıyor*, Ankara 2022.
- 120 Erdal Eser, “Divriği Kalesi Kazısı”, *XVI. Ortaçağ-Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri 18-20 Ekim 2012*, Sivas 2014, s. 405-420.

- Büyük Selçuklu Devleti Kuruluş Dönemi (Vav TV)
- Büyük Selçuklu Devleti ve Anadolu'nun Fethi (Vav TV)
- Kervan: Kadim Medeniyetin Yol Hikayesi (TRT Avaz)
- Savaşın Efsaneleri: Malazgirt Savaşı (TRT Belgesel)
- Savaşın Efsaneleri: Dandanakan Savaşı (TRT Belgesel)
- Savaşın Efsaneleri: Myriocephalon Savaşı (TRT Belgesel)
- Selçukluların Tarih Sahnesine Çıkışı (Vav TV)
- Selçuklu'nun Kadim Şehri: Konya (Vav TV)
- Sultan Melikşah Sonrası Selçuklu Devleti (Vav TV)
- Tarih Söyleşileri: Malazgirt (TRT2)
- Türkiye Selçuklu Devleti'nin Kuruluşu (Vav TV)
- Türkiye Selçukluları (Vav TV)
- Türlere Anadolu'yu Yurt Eden Komutan: Sultan Alp Arslan (Vav TV)
- Van Gölü Havzasında Selçuklu İzleri (TRT Belgesel)

Kataloglar

1971 *Takvim-i Meskukat-i Selçukiyye* (Selçuklu Paraları Kataloğu).

2007 *Anadolu Selçuklu Dönemi Kervansarayları Kataloğu*.

2016 *İhtişamlı Bir İmparatorluk Görkemli Bir Miras "Selçuklular" Kataloğu*

İsmail Gâlip, *Takvim-i Meskûkât-i Selçukiyye*, Ankara 1971.

İbrahim-Cevriye Artuk, Selçuklu Sikkeleri Kataloğu.

Yapı Kredi Kültür Merkezi/Yapı Kredi Sikke Koleksiyonu Sergileri, *Doğu-Batı Arası Bir Gökkuşaklı Selçuklu Sikkeleri*, haz. Şennur Aydın, II, İstanbul 1994.

Sergiler

2022 Dârülmülk Konya Selçuklu Sarayları Sergisi (İstanbul)

- 2022 Anadolu Selçukluları İzinde Sergisi (İstanbul)
- 2021 Mirasın İzinde: Selçuklu Eserleri Sergisi (İstanbul)
- 2021 Châdü'l Ekber Dânişmendliler ve Bir Zamanlar Selçuklu Sergisi (Amasya)
- 2021 Bir Zamanlar Selçuklu Sergisi (Bayburt)
- 2021 Bir Zamanlar Selçuklu Sergisi (Bartın)
- 2021 Anadolu Selçuklu Sikkeleri Sergisi ve Hatıra Para Köşesi (Alanya)
- 2021 Selçuklu'dan Günümüze Zanaatkârlar Sergisi (Alanya)
- 2021 Alanya Kalesi ve Selçuklu Çini Sergisi (Alanya)
- 2021 Selçuklu'dan Günümüze Tezhip ve Minyatür Sergisi (İstanbul)
- 2019 Bir Zamanlar Selçuklu Sergisi (Kayseri)
- 2019 Bir Zamanlar Selçuklu Sergisi (Ankara)
- 2019 Selçuklu Medeniyetinin Anadolu'daki İzleri Sergisi (Sivas)
- 2019 Selçuklu Yıldızları Minyatür Sergisi (Sakarya)
- 2019 Anadolu Selçuklu Sikkeleri Sergisi (Antalya)
- 2019 "Selçuklu'dan İzler" Plastik Sanatlar Sergisi (Konya)
- 2018 Bir Zamanlar Selçuklu Sergisi (Adana)
- 2018 Bir Zamanlar Selçuklu Sergisi (Gaziantep)
- 2018 Selçuklu'dan Osmanlı'ya 2018 Yıl Sonu Sergisi (Sakarya)
- 2018 Anadolu Selçuklu Mimarisinde İzler Sergisi (Konya)
- 2017 Endülüs'ten Selçuklu'ya Sergisi (Konya)
- 2017 1071 Malazgirt'ten 1299 Söğüt'e Anadolu Selçuklu Koleksiyonu Sergisi (Samsun)
- 2017 Selçuklu Medeniyetinin Anadolu'daki İzleri (Sivas)
- 2016 Selçuklu'dan Osmanlı'ya İz Düşümleri Sergisi (Konya)
- 2015 Selçuklular Sergisi (İstanbul)

2015 Kayseri’de Ticaret I K lpepe’den Selçuklu’ya Sergisi (Kayseri)

2014 Yaşayan Mirasımız Selçuklu Sergisi (İstanbul)

Müzeler

Selçuklu Uygarlığı Müzesi (Kayseri)

Selçuklu M ze ve Sergi Salonu (Ankara)

Ahlat Müzesi (Bitlis)

Ahlat Selçuklu Mezarlığı (Bitlis)

Diyarbakır Arkeoloji Müzesi (Diyarbakır)

Eti Arkeoloji Müzesi (Eskişehir)

Gümüşhane Müzesi (Gümüşhane)

Hatay Arkeoloji Müzesi (Hatay)

Türk İslam Eserleri Müzesi (İstanbul)

Taş ve Ahşap Eserler (İnce Minare) Müzesi (Konya)

Karatay Müzesi (Konya)

Kütahya Müzesi (Kütahya)

Mardin Müzesi (Mardin)

Malazgirt Müzesi (Muş)

Muş Müzesi (Muş)

Akmedrese Niğde Müzesi (Niğde)

Tokat Müzesi (Tokat)

Çat Belediyesi İslam Eserleri Müzesi (Erzurum)

Enstitü ve Araştırma Merkezleri

Selçuklu Araştırmaları Enstitüsü/Selçuk Üniversitesi (Konya)

Anadolu Selçukluları Uygulama ve Araştırma Merkezi/Cumhuriyet Üniversitesi (Sivas)

Selçuklu Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi/Akdeniz Üniversitesi (Antalya)

Selçuklu Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi/Eren Üniversitesi (Bitlis)

Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Uygulama ve Araştırma Merkezi/Necmettin Erbakan Üniversitesi (Konya)

Selçuklu ve Malazgirt Araştırma ve Uygulama Merkezi/Alparslan Üniversitesi (Muş)

Danışmendliler Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi/Gaziosman Paşa Üniversitesi (Tokat)

Yurdumuzdaki üniversitelere bağlı Araştırma Merkezleri'nin başına bir müdür ataması yapılmasına rağmen bu tarz merkezlerin çalışanı, sekreteri, asistanı kısacası kadrosu bulunmamaktadır, üstelik bir bütçesi de yoktur. Bazı merkezlerin başına üniversitede Selçuklu tarihi uzmanı bulunmadığından uzman olmayan kimselerin de atandığını görüyoruz. Durum böyle olunca bu merkezlerin çalışması, proje üretmesi, bilimsel toplantılar yapması uzman tarihçileri konuk edip ağırlaması da beklenemez. Nitekim Selçuklu şehirlerinde kurulan üniversitelerde bulunan merkezlerin hemen hemen büyük bir kısmı bu durumdadır. Bunlar içinde özellikle Konya Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi'ni ayrı tutmak gerekir. Özellikle de Konya Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi yoğun çalışmalarının semeresini görerek Selçuklu Araştırmaları Enstitüsü aşamasına yükselmiştir. Özellikle kıymetli meslektaşımız Prof. Dr. Mehmet Ali Hacıgökmen'in ve ekibinin gayretleri sonucunda son yıllarda çok önemli toplantılara ve projelere imza atılmıştır. Bu enstitünün çalışmalarına Selçuk Üniversitesi Rektörlüğü, Konya Büyükşehir Belediyesi ve Konya ilçe belediyeleri önemli katkılar sunmaktadır. Prof. Dr. Hacıgökmen, *Selçuklu Araştırmaları Dergisi*'ni de 2016 tarihinden beri düzenli olarak yayına hazırlamaktadır. Enstitü bünyesinde bir de Selçuklu Araştırmaları Kütüphanesi bulunmaktadır. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin Anadolu Selçukluları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde ise Prof. Dr. Abdullah Kaya'nın gayretleriyle Köse Savaşı konulu bir sempozyum düzenlenmiş ve bu sempozyuma sunulan bildiriler daha sonra kitaplaştırılmıştır. Gazi Osman Paşa Üniversitesi'nin bünyesinde yer alan merkezlerden Danışmendliler Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi ise geçtiğimiz yıllarda Danışmendliler Tarihi, teşkilatı, kültürü ve sanatına yönelik çeşitli toplantılar düzenlediler. Birine bizim de konuk olduğumuz bu toplantılar herhalde merkezin bir bütçesinin olmayışı sebebiyle ve yakın zamanda yaşanan pandemi nedeniyle internet üzerinden çevrimiçi olarak gerçekleştirildi. Merkez müdürü Murat Hanılçe, Tokat'ta düzenlenen bir televizyon programında Tokat ve Danışmendliler Tarihi hakkında bilgi verdi.

Sonuç

Selçuklular 10. yüzyılın ortalarından 14. yüzyılın sonlarına kadar Türk Tarihinde etkin rol oynadılar. Siyasî alandaki başarılarını, teşkilât, ticaret, edebiyat, sanat, mimarî, sosyal ve dîni hayata da yaymayı başardılar.

Selçuklular Tarihi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulduktan bir müddet sonra çeşitli akademisyenlerin çalışmaları ile yavaş yavaş ilim âlemine ve kamuoyuna duyurulmaya başlamıştır. Cumhuriyet devrinde Selçuklu tarihçiliğinin ilk örnekleri Ord. Prof. Dr. M. Fuad Köprülü ve Ord. Prof. Dr. M. Halil Yananç tarafından verilmiştir. Adı geçen tarihçileri Prof. Dr. Osman Turan, Prof. Dr. M. Altay Köymen, Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu, Prof. Dr. Faruk Sümer gibi çok değerli ilim adamları takip etmişlerdir. İsimlerini saydığımız bu son tarihçiler Türkiye’de ve dünyada Selçuklu Tarihi adına ses getiren ve ilgi çeken çok kıymetli çalışmalara imza atmışlardır. Selçuklu Tarihçiliği, onların araştırmaları ve yazmış oldukları eserlerle önemli bir gelişme kaydetmiştir.

Selçuklu Tarihi, Türkiye’de halktan ve özellikle gençlerden beklediği ilgi ve alakayı ancak son 20 yılda yoğun olarak görebilmiştir. Bu son derece önemli gelişme Selçuklular Tarihi alanında çok sayıda eser üretilmesine, kaynakların tercüme edilmesine, belgeselerin çekilmesine, kazı ve proje faaliyetlerinin artmasına, sergilerin, müzelerin, bilimsel toplantıların, seminer, panel ve konferansların çoğalmasına neden olmuştur. Yazım ve yayım hayatı hızla ilerlerken nicelik yönünden yaşanan sevindirici gelişmeye karşın üretilen bilimsel çalışmalarda nitelik yönünden de ciddi bir zafiyet yaşandığı gerçeğini göz ardı etmemeliyiz. 2000 yılından sonraki dönemde Selçuklular alanında düzenlenen sempozyumlarda ciddi bir artış söz konusudur. Ancak burada da yine bir kalite ve özgünlük problemi karşımıza çıkmaktadır. Alanımızda en önemli eksikliklerden biri de kazı çalışmalarıydı. Yine 2000 yılı sonrasında bu konuda da çok ciddi gelişmeler oldu. Son yıllarda Selçuklular Tarihi ve kültürünü ilgilendiren başarılı kazı faaliyetleri bizleri memnun etmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/References

Bayram, Mikail, *Türkiye Selçukluları Üzerine Araştırmalar*, Konya 2003.

Kesik, Muharrem, *Selçuklu Müesseseleri ve Medeniyeti*, İstanbul 2021.

_____, *Türkiye Selçukluları Makaleler*, İstanbul 2015.

Merçil, Erdoğan, “Selçuklular Dönemi ile İlgili Türkiye'deki Kaynak ve Araştırmalar”, *Selçuklular; Makaleler*, İstanbul 2011, s. 33-48.

Ocak, Ahmet Yaşar, *Selçuklular Osmanlılar ve İslam Tespitler, Problemler, Öneriler*, İstanbul 2017.

_____, *Babailer İsyanı*, İstanbul 2020.

Polat, M. Said, “Coşkun Alptekin Hayatı ve Eserleri”, *MÜTAD*, sayı 12 (2002), s. 9-20.

Ortaçağ Tarihçiliğinde Bir Duayen Prof. Dr. Abdülkerim Özeydin'a Armağan, ed. Ebru Altan-Muharrem Kesik-Murat Öztürk, İstanbul 2020, s. 15-28.

Prof. Dr. Ali Sevim Anısına, ed. Mustafa Uyar-Halil İbrahim Gökbörü, Ankara 2022.

Prof. Dr. Fikret Işıltan'a 80. Doğum Yılı Armağanı, İstanbul 1995.

Prof. Dr. Işın Demirkent'e Armağan, İstanbul 2008.

Prof. Dr. Mehmet İpşirli Armağanı I-II, İstanbul 2013.

Sevim, Ali, *Makaleler*, I-II-III, Ankara 2005.

Uçan, Mustafa, “Prof. Dr. Mehmet Altay Köymen'in Hayatı ve Eserleri”, *Büyük Selçuklu Devletinden Türkiye Selçuklu Devletine Mehmet Altay Köymen Armağanı*, Konya 2011, s. 1-40.

Uyumaz, Emine, “Prof. Dr. Erdoğan Merçil'in Hayatı ve Eserleri”, *Prof. Dr. Erdoğan Merçil'e Armağan*, İstanbul 2013, s. 9-24.